

Казанцева Т.Є.

к. арх., доцент,

Кафедра дизайну та основ архітектури, Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

Білінська О.Б.

к. арх., доцент,

Кафедра дизайну та основ архітектури, Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

АРХІТЕКТУРНА МОВА ФАСАДІВ ЛЬВІВСЬКИХ БУДІВЕЛЬ, СТВОРЕНИХ ФІРМОЮ ІВАНА ЛЕВИНСЬКОГО

Іван Левинський, підприємець, архітектор, будівничий та педагог, є визначною особистістю в архітектурі Львова кінця XIX — початку XX ст. Навколо себе він згуртував провідних архітекторів свого часу, які пройшли своєрідний вишкіл в його архітектурно-будівельній фірмі, створивши неповторний образ львівських будівель.

Іван Левинський як правдивий послідовник тенденції раціоналізму, сформульованою главою віденської сецесії Отто Вагнером, вважав, що утилітарне та естетичне в архітектурі є нерозривним. Зокрема в проектуванні будівлі найважливішим є планування, яке вже визначає фасад, матеріали та декоративне оздоблення якого в свою чергу має відповідати призначенню будівлі. Кожна будівля трактувалася І. Левинським як твір мистецтва і мала бути неповторною, особливо за своїм художньо-декоративним вирішенням. Таким чином високі якості та естетичні властивості будівельних та декоративних робіт характерні для всіх будівель Івана Левинського, що дозволяє їх безпомилково вирізнити в тканині міста.

У 1890-х роках Іван Левинський, будучи у неформальній спілці з Юліаном Захаревичем, споруджував вілли, прагнучи створити місто-сад передусім на Кастелівці, а також в інших районах міста. Ці вілли відрізняються індивідуальними архітектурними вирішеннями з вільним плануванням об'ємів та майже обов'язковою вежею. Відповідно до тенденції «правди матеріалу» та виконання вручну, закладеної ще Уільямом Моррісом у його RedHouse, поверхня фасадів, створених фірмою Івана Левинського, об'єднувала різноманітні кольорові та фактурні ефекти цегляного та кам'яного мурування, різнобарвної дахівки, майолікових вставок, дерев'яних та металевих конструктивних та декоративних елементів. Важливо було те, що фактично всі ці елементи

виготовлялися на фабриці Івана Левинського відповідно до конкретного проекту будинку.

Наступним етапом в роботі Івана Левинського було спорудження визначних громадських будівель Львова, від Галицької ошадної каси, залізничного вокзалу та Оперного театру до товариства «Дністер», Єврейського шпиталю, Санаторія Солецького, Торгово-Промислової палати та ін. Окрім того фірма Івана Левинського займала провідну позицію у спорудженні чиншових будівель у будівельний період 1905–1907 рр. Створені ним ансамблі будівель на вул. Богомольця, Павлова, Личаківській, Донцова тощо характеризуються оригінальним декоративним опорядженням фасадів (ліпнина та ковальство), введенням новітніх матеріалів, розроблених на його фабриці — штучний камінь та кам'яний тинк (террапатрія). Однією з характерних особливостей, що дозволяють вирізнити будівлі Левинського в архітектурі Львова, є майолікові панно, розроблені індивідуально для фасаду кожного будинку та виготовлені на його фабриці. Іван Левинський мав виняткову здібність гуртувати навколо себе талановитих енергійних особистостей, що колективно створювали першокласну архітектуру. Так, в різні періоди з Іваном Левинським співпрацювали Юліан та Альфред Захаревичі, Густав Бізанц, Тадеуш Мюнніх, Броніслав Бауер, Тадеуш Обмінський, Олександр Лушпинський, Лев Левинський, Філемон Левицький, Вітольд Мінкевич, Владислав Дердацький та інші.

Будівлі, створені фірмою Івана Левинського, є окрасою архітектури Львова, залишаючись завжди привабливими та модерними за своїм естетичним та утилітарним вирішенням. Сучасним проєктувальникам та забудовникам варто наслідувати критерії до проєктування та конструктивно-декоративні прийоми, розроблені на фірмі Івана Левинського.

Рис. 1. Вілла Кастелівки. Малюнок Т. Казанцевої.
Fig. 1. Villa of Kastelivka. Artist T. Kazantseva.

Kazantseva T.

PhD, associate professor,
Department of Design and Architecture Fundamentals,
Institute of Architecture,
Lviv Polytechnic National University

Bilinska O.

PhD, associate professor,
Department of Design and Architecture Fundamentals,
Institute of Architecture,
Lviv Polytechnic National University

**ARCHITECTURAL LANGUAGE OF FACADES OF LVIV
BUILDINGS CREATED BY IVAN LEVYNSKYI'S FIRM**

Ivan Levynskyy, entrepreneur, architect, builder and educator, is a prominent person in Lviv architecture from the end of the 19th to the early 20th century. He united the leading architects of his time, who went through a kind of training in his architectural and construction firm, creating a unique image of Lviv buildings.

Ivan Levynskyy, as the true follower of the trend of rationalism, formulated by the head of the Viennese secession, Otto Wagner, believed that utilitarian and aesthetic in architecture was inseparable. In particular, in designing a building the most important is the planning, which already determines the facade, materials and decoration of which in turn should correspond to the purpose of the building. Each building was treated by I. Levynskyy as a work of art and should have been unique, especially in its artistic and decorative solution. Thus, the high quality and aesthetic properties of building and decorative works characterized all the buildings of Ivan Levynskyy, which allows them to be unambiguously featured in the fabric of the city.

In the 1890s, Ivan Levynskyy, while in an informal union with Julian Zakhariievych, built villas in an effort to create a garden city, first of all in Kastelivka, as well as in other parts of the city. These villas feature individual architectural solutions with free layout of volumes and almost mandatory tower. According to the Trend of the «truth of the material» and the manual execution, which was laid by William Morris in his Red House, the surface of the facades created by Ivan Levynskyy's firm combines a variety of colour and texture effects of brick and stone masonry, coloured roofs, majolica inserts, wooden and metal constructive and decorative elements. It was important that in fact all these elements were made at the Ivan Levynskyy's factory in

accordance with a specific design of the house.

The next stage in the work of Ivan Levynskyy was the construction of prominent public buildings in Lviv such as Galician Saving Bank, railway station, Opera House, «Dnister» building, Jewish Hospital, Soletskyy's Sanatorium, Chamber of Commerce and Industry etc. In addition, Ivan Levynskyy's firm took a leading position in the construction of the rental houses in the building period of 1905–1907. He created the architectural ensembles on the streets of Bohomoltsia, Pavlova, Lychakivska, Dontsova etc., which are characterized by original facade decoration (molding and blacksmithing), introduction of the newest materials developed at its factory — artificial stone and stone plaster (terrapatria). One of the characteristic features that make it possible to distinguish Levynskyy's buildings in Lviv architecture is majolica panels, designed individually for each house facade and manufactured at his factory. Ivan Levynskyy had an exceptional ability to bunch around talented energetic personalities that collectively created first-class architecture. So, in different periods, Julian and Alfred Zahariievych, Gustav Bizantz, Tadeusz Miunnikh, Bronislav Bauer, Tadeush Obminskyy, Olexander Lushpynskyy, Lev Levynskyy, Filemon Levyckyy, Witold Minkewych, Vladyslav Derdatskyy and others collaborated with Ivan Levynskyy.

The buildings created by Ivan Levynskyy's firm are an ornament of the architecture of Lviv, remaining always attractive and modern in their aesthetic and utilitarian solution. Modern designers and developers should follow the criteria for designing, construction and decorative techniques developed by Ivan Levynskyy.

Рис. 2. Музичний інститут/ Малюнок Т.Казанцевої.
Fig. 2. Musical Institute. Artist T. Kazantseva.